

Lamii, Delic. erudit., XV σ. 41-43.
καὶ σ. 132-134.

①

Ἀποστόλης

Ἀρσένιος

(1523-1534)

Ὁ Λαμῖος, ἐν δ' ἀνωτ. σ. 41-43, εὐρίδων ἀνεπίγραφον, ἀνυπόγραφον καὶ
ἄχρονολόγητον ἐπιστολήν, τὴν ἀποδίδε εἰς τὸν Μονεμβασίας Ἀρσένιον
[Ἀποστόλην], γράφων ὁμῶς ὅτι δύναται νὰ εἶναι καὶ τοῦ Ἀντωνίου Ἐπαρχοῦ :

“Insequens epistola Arsenii Archiepiscopi Monembasiae fortassis
fuerit, scripta quidem sub Clemente VII. cuidam viro praecclaro Romae
tunc versanti, et quidem Graeco. Vereor ne Antonio Eparcho
scripta sit” (σ. 41).

Ἡ ἐπιστολὴ ἄρχεται: «Μεγίστη τῷ ὄντι καὶ ἀξιάγραφος καὶ ἐπαίνου παρά πάντων
ἢ περὶ τὸ ἡμέτερον γένος κηδεμονία παρά τῆς σῆς μεγαλοπρεπείας καὶ
λογιότητος... Ὁρῶν γὰρ τοὺς τῶν Ἑλλήνων λόγους τὰ λοιπὰ πνέοντες...»
Τελ.: «...καὶ ἐς τετετημένον πῖθον ἀντλήσμεν, ὅ μὴ γένοιτο χριστέ παντάναξ.»

Ὁ ἐπιστέλλων ἐοικινεῖ τὸν ἀποδέυτην τῆς ἐπιστολῆς διότι:

ἂν ἐπὶ Λέοντος τοῦ ἄκυρου ἀρχιερέως αἵτιος ἔχενου..., πείσας τὸν ἀρχιεπίσκοπον
 [= τὸν πάπαν Λέοντα] ^[ἐν Ρώμῃ: σ. 133] γυμνάσιον ~~ἐκτερεῖν~~ ἐλληνικόν, ἀναδεῖξαι δυσκαίδηα μερακιῶν
~~1513-1521~~ ἐλληνικῶν καὶ λ... Μέχρι μὲν οὖν ἐκείνου [= ὁ πάπας Λέων] ¹⁵¹³⁻¹⁵²¹ διετέλει τοῖς ζῶσι συν-
 κριζομένης, καὶ αὐτὸς παρὼν ἐτύχων... Ἀποικομένην δ' ἐκείνου... συναπέσθη
 καὶ τὸ γυμνάσιον... » ^(σ. 42) Περαιτέρω ὁ ἐπιστέλλων προτρέπει τὸν ἀποδέυτην ν' ἀνα-
 λάβῃ νέαν προσπάθειαν ~~κατασκευάζοντα τὰ γυμνάσια~~, γραίων (σ. 43):

« Σὶ γὰρ Κλήμης ὁ ἄκυρος ἀρχιερεὺς [Κλήμης VII, 1523-1534] ἐπιβεβαιώσκει
 τὰ παρὰ τοῦ ἀρχιεπίσκοπος Λέοντος ὑποσχεθέντα μοι καὶ συγχωρηθέν-
 τα, ἔχομεν πάλιν εὐεργεσίαν οὐκ ἐλάττω τῆς προτέρας ἐκείνης, ἥς
 διὰ τῆς σῆς μεγαλοπρεπείας ἐτύχομεν. Ἴνα δέ γινῶς τὴν εὐεργεσίαν
 ἐκείνου τοῦ φιλέλλητος Λέοντος καὶ καλοῦ ἀρχιεπίσκοπος, πέμπετ' αὐτῷ
 »

τὸ ἱερόν της ἱερᾶς ἐκείνου γραφῆς, ἣν ἐπιδείζας τῷ ἄνω ἀρχιερεὶ καὶ γονυπετήσας ὡς ἀπὸ τοῦ γένους παντός, αἶτησαν ἐπικυρωθῆναι ...» (σ. 43).
[ἡρ. αἶτησόν]

Ἡ ἐπιστολὴ ἐγράφη ἐπὶ πάπα Κλήμεντος Ζ' (1523-1534).
Ὁ ἀποδέυτης τῆς ἐπιστολῆς εἶναι ^{ἀσφαλῶς} ~~ἴσως~~ ὁ Ἰανὸς Λάσκαις,
ὁ ὁποῖος ^{ἐνημέρωσε καὶ} ~~ἔλαβε~~ παρὰ τοῦ πάπα Λέοντος Ι' (1513-1521) τὴν ἄδειαν καὶ τὰ μέσα διὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου Ρώμης.

Ὁ Κ. Σάθας (Νεοελλ. Φιλολ. σελ. 116, σημ. i) παραθέτει μέγα μέρος τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς — χωρὶς νὰ σημειώῃ πόθεν παρέλαβε — χαρακτηρίζων αὐτὴν ὡς ἐπιστολὴν τοῦ Ἀρσενίου Μονεμβασίας πρὸς

τὸν Λάσκαριν, γραφῆσαν ἐν ἔτει 1531 [ἐκδίδεται ἡ αὐτὴ ἐπιστολή
χρονολογημένη ἐν Lamius σ. 134.
Βλῶτε κατωτέρω συνημμένα δελτία].

Ὁ Ἰανὸς Λάσκαρις ἐβανήλθε καὶ ἐγναυεσταίθη εἰς Ρώμην τὸ 1529
ἢ 1530^①. Ἐπομένως ἡ ἐπιστολὴ ἐγγράφη μετὰ τὸ 1529 καὶ πρὸ τοῦ
1534, ὅποτε ἔπαυσε γὰ εἶναι πάπας ὁ Κλήμης Ζ'.

Ἐάν ὁ ἐπιστέλλων εἴηαι πράγματι ὁ Μονεμβασίας Ἀρσένιος
Ἀποστόλης, τότε ἡ ἐκκλησίς του ἀφορᾷ οὐχὶ εἰς τὴν ἐπανίδρυσιν
τοῦ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου Ρώμης, ἀλλ' εἰς τὴν ἐπανίδρυσιν τῆς Σχολῆς
τῆς Φλωρεντίας, τὴν ὁποῖαν ὁ αὐτὸς πάπας Λέων Ι' εἶχε συστήσει
κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Ἑλλ. Γυμνασίου τῆς Ρώμης καὶ ~~ἡ~~ ἥς τὴν διεύθυνσιν
ἀνέθεσεν εἰς τὸν Μονεμβασίας Ἀρσένιον (βλ. Lamius, τόμ. ΙΧ σ. 107, Legrand,
Bibl. Hellén. XV-XVI siècles, τόμ. 2, σ. 360-361, καὶ τόμ. 1, σ. CLXX, Knös, ἔ.δ.σ. 152).

① Βλ. Börje Knös, Janus Lascaris, Paris 1945, σελ. 212.

Γράφων πρὸς τὸν Λάσκαριν φαίνεται ὅτι ζητεῖ πρᾶγμα τὸ ὅποιον
ἀφείωρα αὐτὸν προσωπιῶς: « ἔργον τέλεσον καὶ τανῦν τίμιόν τε
καὶ εὐπετές, ἐμοί τε ἰδία καὶ παντὶ τῷ γένει κοινῶς χρησι-
μώτατον » (σ. 42-43). Οὕτως ἐξηγῶνται καὶ τὰ κατωτέρω γρα-
φόμενα (σ. 43), ~~καθ'~~ καθ' ἃ ὁ ἐπιστέλλων ζητεῖ ὅπως ὀνέος
παύσας Κλήμης ἐπικυρώσῃ καὶ ἀνανεώσῃ « τὰ παρὰ τοῦ ἀρχι-
σκοίμενος Λέοντος ὑποσχεθέντα μοι καὶ συγχωρηθέντα » (σ. 43),
καθὼς καὶ τὸ γεγραπτόν ἐστι ὁ γράφων κατέχει τὴν « ἱερὰν γραφήν »
τοῦ πάπα Λέοντος, ἥτοι τὸ ἔγγραφον τὸ ἐκδοθέν διὰ τὴν ἰδρυσιν
τῆς σχολῆς τῆς φλωρεντίας, τὸ ὅποιον ἀποστέλλει πρὸς τὸν ἀπο-

δέυτην τῆς ἐπιστολῆς Ἰανὸν Λάσκαριν, ὅπως τὸ ἐπιδείξῃ ἐξ τὸν
νέον πάπαν.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Ἡ αὐτὴ ἐπιστολὴ ἐυδίδεται εἰς τὸν αὐτὸν τόμον τοῦ Λατίου,
ἐν σελ. 132-134:

Ἀρχ.: "Σὺ μὲν ταῖς τῶν Ἑλλήνων ἀχθόμενος συμφοραῖς, ὁ τοῦ γένους τῶν
Ἑλλήνων ἐπιστημότατος, καὶ τοὺς λόγους εὐείνων ὀρίων τὰ λοιπὰ
πνέοντας..."

Τὸ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς διαφέρει μόνον κατὰ τοὺς 5-6 πρῶ-
τους στίχους (πληρέστερον τὸ προοίμιον ἐν σελ. 41). Τὸ ὑπόλοιπον,
δηλ. τὸ σῶμα τῆς ἐπιστολῆς ὁλόκληρον, εἶναι τὸ αὐτὸ ἐν σελ.
41-43 καὶ σελ. 132-134. Ἐν σελ. 134 ὅμως ἡ ἐπιστολὴ
συμπληροῦται μέ τὴν τοποχρονολογίαν:

Τελ.: "... καὶ ἐς τετρημένον πῖθον ἀντλήσομεν. Ἐρεωσο, ἐξ Ἐνετιδῶν, Πυκνεψιδῶνος
πέμπτη ἐπὶ δέμα τοῦ ἀφλα' ἔλους ἀπὸ Θεογονίας" [15 Ὀκτωβ. 1531].

[Πρόλ. καὶ Μουσικοζῦδην ἐν "Ἑλληνισμῷ"
σελ. 234, σμ. 5]